

Mer kvar efter gallring

– Här har virket skotats ut. Tveksamt om man kan kalla det stickväg, säger Jörgen Lindqvist.

Många skogsägare tycker att dagens gallringsmetoder medför ett slöseri, exempelvis kommer huvuddelen av virket i en förstagallring från träd som stått i stickvägarna. Jörgen Lindqvist från Piteå har jobbat fram ett alternativ. Text och foto: Mats Bildström

CIRKA 25 PROCENT av arealen efter en gallring upptas av obeskogade stickvägar. Kantträdens förmåga att ta vara på "luckan" har diskuterats mycket men stickvägarna är onödigt slöseri tyckte flera av de mer medvetna skogsägare Jörgen mötte i jobbet som virkesköpare.

I somras startade Jörgen Lindqvist företaget MVG, en förkortning för mervärdesgallring. Innan dess arbetade han som virkesköpare på BillerudKorsnäs.

– Grundproblemet är att man idag använder samma skördare och skotare vid klena förstagallringar som vid slutavverkningar. Logiskt borde det vara så att grov skog avverkas med stor skördare och klen skog med en liten.

Jörgen har själv förstagallrat sin egen skog enligt MVG-alternativet. Han använde små beståndsgående maskiner som inte kräver några egentliga stickvägar och dessutom knappt lämnar några spår efter sig. Första-

gallringen gav, förutom ett mer selektivt uttag, 200–300 fler stammar per hektar till andragallringen.

– Och det är ju där nettot finns, konstaterar Jörgen.

MERKOSTNADEN VID MVG blir vanligtvis 40–50 kronor per kubik avverkat virke. Det är förhållandevis små pengar när man beaktar att gallringen endast ger cirka 30 m³ avverkat virke per hektar. MVG ger ett anmärkningsvärt lågt uttag i förhållande till en traditionell gallring. Vid en konventionell förstagallring kommer nämligen cirka 70 procent av virkesvolymen från de 4,5 och upp till 6,0 meter breda stickvägarna som krävs för att skotaren ska kunna ta sig fram.

– Det låga uttaget ger den positiva effekten att långt fler stammar får starta en sortimentsvandring från massaved till timmer, säger Jörgen och fortsätter med att beskriva hur metoden skulle kunna förändra arbetsorganisationen och skapa nya mer omväxlande jobb.

– Låt de som utför timmeravverkningarna fortsätta som de gör nu. Däremot borde klena förstagallringar betraktas som en skogsskötselåtgärd, så att de maskinlag som jobbar med dessa gallringar kopplas samman med röjningsteamerna. Allra bäst vore om arbetsbetslaget som sköter röjningen även förstagallar skogen.

– Om man förstärker röjningslagen med små, beståndsgående skördare och skotare

går det att lägga en mycket bättre grund för den kommande skogstillväxten. Man får in ett helhetstänk.

JÖRGEN SER OCKSÅ andra fördelar med att nyttja mindre beståndsgående maskiner i förstagallringar, till exempel att de skadar marken mindre och att maskinkostnaden är lägre jämfört med stora maskiner. Eftersom många jobb ofta handlar om konfliktbestånd är en grundförutsättning att skördaren inte får kosta för mycket. Den ska kunna stå still vissa perioder när föraren gör mer nytta med en röjsåg i händerna.

– Ett sådant nytänk skulle skapa jobb för en ny kategori av entreprenörer eftersom röj- och gallringsbehovet är gigantiskt. Det

gäller inte minst de konfliktbestånd som varken kan klassas som det ena eller andra. Rekryteringen av personal borde bli lättare eftersom det handlar om omväxlande arbeten som värdesätter kvalitet före volym.

Han menar att såväl storskogsbruket som de privata markägarna kommer att tjäna på att minska eller få bort stickvägarna vid förstagallringen.

– De som ser helheten med detta gallringssätt tycks gärna betala för den kvalitets- och kvantitetsförbättring som de tveklöst får, säger Jörgen och avslutar med att konstatera att MVG bör ligga helt rätt i tiden.

– Behovet av massaved minskar snabbt samtidigt som fler växande träd är bra ur koldioxidsynpunkt. Sådana faktorer kommer säkert att värderas högre än vad de gör idag.

METODEN ÄR ÄNNU i sin linda. I Norrbotten har hans förra arbetsgivare, BillerudKorsnäs Skog AB, MVG-gallringar i sin produktportfölj, om än i begränsad omfattning. Det är svårt att få tag på entreprenörer som är specialiserade på den här typen av jobb. I Norrbotten har man knutit till sig två arbetslag som arbetar med små maskiner och häst. I kommande nummer av SKOGEN tar vi upp hur de lägger upp avverkningarna.

MERVÄRDESGALLRING

- Uttaget blir mer selektivt när man inte tvingas avverka för att få en stickväg. Grunden läggs för ett framtida kvalitetsbestånd med maximal tillväxt över hela arealen. Det ger både fler stammar och grövre medelstam i det gallrade beståndet.

- 200–300 fler stammar/ha än vid traditionell gallring. Träden är selektivt utvalda med goda utvecklingsmöjligheter inför andragallringen. Inkomsten vid den gallringen täcker mer än väl den minskade eller uteblivna intäkten från förstagallringen.

- Man får en sortimentsvandring från massaved till timmer inför den kommande andragallringen. Eller till och med från träddelar till timmer om man endast tar ut energived i förstagallringen.

- Beståndet blir mer stormfast när det inte finns några stickvägar där vinden kan få grepp om träden.

- De lätta maskiner som används i MVG ger i princip alltid barmarksklassade avverkningar utan egentliga markskador. Då är det bara bilvägen som avgör vad som kan sommaravverkas.

- Lättare maskiner är billigare att flytta. Det påverkar nettot positivt om det handlar om små volymer virke. Billigare flyttar kompenserar ofta den dyrare MVG-gallringen. MB